

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IV.

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1927 R.

Nr. 21.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 183	Liczenie opłaty telefonicznej za rozmowy w sprawach	str. 185
Unieważnione akcje Banku Polskiego	" 183	i z polecenia klientów	" 185
Sprostowanie	" 184	Prawidłowe posługiwanie się przez Zastępstwa kartkami	" 185
Pan Prezes Banku dnia 8 listopada nadesłał do Dyrekcji	" 184	awizacyjnemi	" 185
pismo następującej treści	" 184	Oznaczenie w załączniku emisji odsyłanych biletów	" 185
Nadzwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Pol-	" 184	Wahania stopy oficjalnej w Stanach Zjednoczonych	" 186
skiego dnia 5 listopada 1927 r.	" 184	Rozwój bankowości prywatnej	" 188
Zwracanie uwagi na treść nabywanych dewiz	" 185	Bilanse banków emisyjnych	" 190

Ruch służbowy.

Zmarli.

Aleksander Zaleski z Oddziału w Bydgoszczy.

Unieważnione akcje Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

Numer kolejny	Imię i nazwisko pierwszego akcjonariusza	Odcinków		Numery akcji
		sztuk	po akcji	
212.	Mieczysław Sarosiek	1	1	8020
213.	Leon Stochlic	1	5	534316/20
214.	Ignacy Bronikowski	1	5	487946/50
215.	Kazimierz Staszewski	1	5	485531/5
216.	Nuta Feder	1	1	3899
217.	Serafin Garbiński	1	1	323552
218.	Jan Truchliński	1	1	3552
219.	Przemysł Chemiczny S. A. w Polsce	1	1	151764
220.	Warszawska Dyrekcja Pol- skich Kolei Państwowych	1	2	427331/2
	" " "	2	5	620891/900
221.	Karol Piechula	1	5	489481/5
222.	Tow. Akc. „Quebracho”	4	1	72697/700
	" " "	14	1	79101/114
223.	Pol. Tow. Księgarni Kolejo- wych „Ruch”	2	1	63000/1
224.	Dr. Stanisław Popowski	2	1	251501/2
225.	Bracia Deutsch	2	5	537061/70
226.	Karol Delong	1	1	152466
227.	Józef Paszkiewicz	1	1	328184
228.	Marcin hr. Badeni	1	5	490031/5
229.	Gintrowski Hieronim	1	1	302888

Sprostowanie.

W Nr. 19 Wiadomości Banku Polskiego z 15 października 1927 r. omyłkowo ogłoszono po raz drugi numery unieważnionych akcji, a to pod kolejnymi pozycjami od 212 do 230, wobec czego ogłoszenie to należy skreślić.

Pan Prezes Banku dnia 8 listopada nadesłał do Dyrekcji pismo następującej treści:

Załączam, celem opublikowania w Wiadomościach Banku Polskiego, wyciąg z ostatniego protokołu Komisji bilansowo-budżetowej Rady, który został odczytany na pełnym posiedzeniu Rady d. 5 b. m.:

„Komisja z dużym uznaniem podkreśla doskonałą organizację księgowości ogólnej a w szczególności niezwykłą sprawność Księgowości Centralnej, która już 4-ego listopada przedstawiła Komisji bilans z d. 31 października wraz ze wszystkimi zestawieniami.

Jeżeli wziąć pod uwagę, że bilans obejmuje i wszystkie Oddziały Banku Polskiego, które sprawozdanie wysyłają pocztą i okoliczność, że dzień 1 listopada jest dniem świątecznym, należy stwierdzić, że okres dwudniowy wystarczył do uzgodnienia zestawienia i zamknięcia rachunków”.

Nadzwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego dnia 5 listopada 1927 r.

Dnia 5 listopada 1927 r. odbyło się w sali Centralnej Księgowości Nadzwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego, któremu przewodniczył Prezes Banku p. Stanisław Karpiński w asystencji Wiceprezesa Banku p. Dr. Feliksa Młynarskiego, Naczelnego Dyrektora p. Dr. Władysława Mieczkowskiego, Komisarza Banku p. Dr. Leona Barańskiego oraz wszystkich członków Rady i Dyrekcji Banku.

Na Sekretarza Zebrania powołał p. Prezes p. Edwarda Szydłowskiego.

Porządek dzienny obejmował wniosek Rady, dotyczący zmian Statutu Banku.

Pan Prezes otworzył posiedzenie o godzinie 12-ej minut 20, stwierdzając, że — zgodnie z art. 15 Statutu Banku — ogłoszenie o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Akcjonariuszów Banku Polskiego zostało zamieszczone w Monitorze Polskim Nr. 237 z dnia 15 października 1927 r.

Ponieważ w dniu 5 listopada 1927 r. o godzinie 9-ej, jako w pierwszym terminie, zostało zgłoszonych tylko 367.356 akcji, czyli mniejsza ilość od wymaganej przez art. 21 Statutu dla rozstrzygania wniosku o zmianie Statutu, przeto Zebranie to odbyć się nie mogło. Natomiast Zebranie, zwołane w drugim terminie, t. j. tego samego dnia o godzinie 12-ej, było prawomocne bez względu na ilość obecnych akcjonariuszów, których zgłosiło się 256. Reprezentowali oni 362.097 akcji, rozporządzających 12.625 głosami. Wymagana zatem art. 23 Statutu większość wynosiła 8.417 głosów.

Przed przystąpieniem do obrad Pan Prezes uzasadnił konieczność projektowanych zmian Statutu, w związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 13 października 1927 r. o planie stabilizacyjnym i zaciągnięciu pożyczki zagranicznej, poczem omówił po kolei nową redakcję odnośnych artykułów Statutu. Najważniejsze z nich dotyczą: zwiększenia kapitału zakładowego Banku (art. 4), zamiany akcji okaziejskich na akcje imienne (art. 5), zwoływania w przyśpieszonym trybie Walnych Zebrań w razie nadzwyczajnych wypadków (art. 15), wymiany biletów bankowych na złoto (art. 47), ich pokrycia (art. 51), ustalenia nowych norm podatku emisyjnego (art. 52) oraz zwolnienia dywidendy i superdywidendy do 31 grudnia 1937 r. od wszelkich podatków (art. 77). Oprócz dokonania drobniejszych poprawek redakcyjnych w artykułach: 1, 12, 18, 19, 53, 55 i 78, dodano nowy artykuł 26-a o powiększeniu ilości członków Rady Banku jednorazowo na okres najdłużej 3-letni o jednego, na które to stanowisko kooptowany został przez Radę p. Charles Dewey, wiceminister Skarbu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Ponadto uległ zmianie art. 34 w sprawie podpisywania zobowiązań, listów i wszelkich dokumentów, wystawionych przez Bank, przyczem dodany został nowy ustęp, że „Spis osób, upoważnionych w Oddziałach do podpisywania, ma być wywieszony na widocznym miejscu w każdym Oddziale Banku”.

Po przeprowadzeniu dyskusji i po wyjaśnieniach, udzielonych przez pp. Prezesa, Naczelnego Dyrektora i Dyrektora Z. Karpińskiego, Zebranie przyjęło jednogłośnie wszystkie projektowane przez Radę zmiany Statutu, poczem zostało zamknięte o godzinie 13-ej minut 40.

Uchwalone zmiany Statutu ogłoszone zostały w Dzienniku Ustaw Nr. 97 z 5 listopada 1927 r., poz. 856.

Statut w zmienionej redakcji, wydrukowany w drukarni własnej Banku, rozesłano Oddziałom w odpowiedniej ilości egzemplarzy, celem wydania bezpłatnie członkom Komitetu Dyskontowego i do rozprzedaży klientom, od których należy pobierać po 1 złotym za sztukę i zaliczać w dzienniku kasowym na rachunku kosztów handlowych.

Dostarczony zapas nie jest przeznaczony dla urzędników Banku, ponieważ w niedługim czasie wydany zostanie nowy podręcznik p. t. „Bank Polski”, który oprócz zmodyfikowania innych i dodania nowych działów zawierać będzie Statut Banku w brzmieniu obecnie obowiązującym.

Odnosnie do art. 34 nadmienia się, że obok spisu osób upoważnionych do podpisywania za Oddział winien być wywieszony również spis osób, upoważnionych do podpisywania za Bank Polski.

Zwracanie uwagi na treść nabywanych dewiz.

(Dział XII Spisu Okólników).

Zdarzają się wypadki nabywania przez Oddziały awizów banków amerykańskich o przesyłce pieniędzy w mniemaniu, że są to czek.

Dla uniknięcia podobnych wypadków w przyszłości, poleca się zwracać baczną uwagę na treść nabywanych dewiz, zwłaszcza na wzmianki, jak np.:

„Post remittance”,

„this notice to be sent to the payee”,

„this is an advice only and is not negotiable”,

z których wynika, że dany dowód jest awizem.

Dowody, nasuwające jakiegokolwiek wątpliwości, należy przyjmować do inkasa.

Liczenie opłaty telefonicznej za rozmowy w sprawach i z polecenia klientów.

(Dział I i IV Spisu Okólników).

Instrukcja Służbowa Cz. IV, § 6, str. 27 przewiduje zasięganie informacji kredytowych w drodze telefonicznej lub telegraficznej, o ile zachodzi pilna i uzasadniona potrzeba zdyskontowania weksłu z podpisem osoby lub firmy obcej, o której stosunkach majątkowych i zdolności płatniczej Oddział nie jest dostatecznie poinformowany. Ponieważ koszty depeszy lub telefonicznej rozmowy ponosi podawca, a Oddziałom nasuwają się wątpliwości, w jakiej wysokości ma być pobierana odnośna należność, wyjaśnia się, że w obu wypadkach należy liczyć opłatę, jak za depeszę terminową.

Podobnie postępuje się również i w innych działach operacji bankowych, jeżeli — zgodnie z życzeniem klienta — Oddział uzna za wskazane i możliwe porozumienie telefoniczne z Centralą, innym Oddziałem lub Zastępstwem Banku.

Prawidłowe posługiwanie się przez Zastępstwa kartkami awizacyjnymi.

(Dział IV i IX Spisu Okólników).

Zastępstwa otrzymują za pośrednictwem Oddziałów — w miarę potrzeby — odpowiednie ilości kartek awizacyjnych (form. Nr. 267), celem zawiadamiania klientów o płatności weksli portfelowych Banku i dokumentów inkasowych. Zdarzają się jednak sporadyczne wypadki, że Zastępstwa posługują się wspomnianymi kartkami również przy awizacji własnych weksli, co w pewnym stopniu utrudnia płatnikom orientację co do instytucji, która posiada weksel w swoim portfelu. O ile zatem Oddziały zauważą, że zamawiane przez Zastępstwa ilości kartek awizacyjnych nie stoją we właściwym stosunku do przesyłanych im weksli i dokumentów inkasowych, winny listownie poinformować się o przyczynie nadmiernego zużywania ich i zwrócić w odpowiedniej formie uwagę, że kartki te — zgodnie z listem Dyrekcji Banku Nr. 9/1409 z 28 października 1927 r., skierowanym do Zastępstw za pośrednictwem Oddziałów — mają służyć wyłącznie do awizacji weksli i dokumentów inkasowych Banku.

Oznaczanie w załączniku emisji odsyłanych biletów.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Przy wysyłce biletów bankowych i państwowych do Skarbcza Emisyjnego lub do Oddziałów sporządzają Oddziały w myśl Okólnika Nr. 78 z 15 września 1927 r. załącznik (form. Nr. 653), w którym nie wymieniają dokładnie emisji odsyłanych biletów. Ponieważ Centralna Księgowość prowadzi dokładną kontrolę nie tylko według rodzajów biletów, lecz także ich emisji, należy przeto w wymienionym załączniku wykazywać bilety różnych emisji w oddzielnych pozycjach i zaznaczać to przy wydrukowanej wartości odcinków. Nie potrzeba natomiast żadnego oznaczania dla biletów, znajdujących się w obiegu tylko w jednej emisji, a więc obecnie 500- 100- i 2-złotowych.

Wahania stopy oficjalnej w Stanach Zjednoczonych.

Wahania stopy procentowej w Stanach Zjednoczonych w okresie powojennym mają wybitną tendencję zniżkową. Pomimo ciągłego rozwoju stosunków gospodarczych i wynikającego stąd zapotrzebowania kapitałów inwestycyjnych i kredytowych, nie da się spostrzec większych odchyśleń od ogólnego kierunku. Wyjątek stanowi 1920 rok, w którym stopa doszła do poziomu 7%, lecz tłumaczy się to trwającym w tym czasie przesileniem, które nastąpiło po okresie grynderki powojennej w 1919 roku. Racjonalna jednak polityka dyskontowa Banków Związkowych i wzrastający napływ złota z zagranicy nie dopuściły do dalszej zwyżki i już w początkach 1921 r. zaczyna się powrót do pierwotnego kierunku zniżkowego. Bank Związkowy w New Yorku obniża stawki z 7% do 6½%. Następna zniżka występuje w listopadzie do 4½%, dochodząc w czerwcu 1922 r. do 4%.

Rozpatrując przyczyny stale postępującej zniżki stopy procentowej, połączonej z równoczesnym polepszeniem się warunków ekonomicznych, dochodzi się do wniosku, że jednym z najważniejszych czynników, wpływających na to, był wzmagający się import złota. Poczynając od 1 września 1920 r. do 31 grudnia 1923 r., import netto wyniósł \$ 1.266,166.000. Zapas ten skoncentrowany w większości w Bankach Związkowych służył za podstawę do rozbudowy struktury kredytowej i wpływał na zniżkowe kształtowanie się stopy procentowej.

W 1924 r. stopa procentowa dochodzi do najniższego punktu 3% (sierpień). Sytuacja ta zmienia się w 1925 r. ze względu na zmniejszenie importu złota i zwiększenie jego eksportu, w związku z udzieleniem poważniejszych kredytów zagranicy, zwłaszcza Europie po przyjęciu planu Dawesa. Eksport złota podnosi się do wysokości \$ 232 milionów wobec 15 milionów z 1924 r. Wpływa to na odchylenie stopy procentowej, która podnosi się w New Yorku do 3¾%, następnie do 4¼%, a w listopadzie dochodzi do 4½%. Ze względu jednak na ogromne zapasy złota, przewyższające ówczesne zapotrzebowanie Ameryki, wysokość ta nie utrzymuje się długo i w początkach 1926 r. następuje zniżka z 4½% do 4%.

Rok 1926 jest kulminacyjnym punktem rozwoju przemysłowego Ameryki. Daje się zauważyć ogólny optymizm gospodarczy, nie liczący się z istotnym zapotrzebowaniem ludności, ani z faktem, że krzywa wytwórczości dochodzi do niebezpiecznego punktu nadprodukcji. Wzmaga się spekulacja papierami wartościowymi i niepomiernie wzrasta ruch budowlany, dochodząc do cyfry 146 w stosunku do 100 z 1923 r. (indeks na podstawie wartości kontraktów budowlanych). Pomimo jednak nadzwyczajnego rozrostu interesów i zapotrzebowania kredytu, stopa procentowa nie ulega zwyżce.

Zwiększona nadmiernie produkcja, nie licząca się z pojemnością rynku, doprowadza w 1927 r. do depresji przemysłowej, w związku z którą zwiększa się liczba bezrobotnych, dochodząc do najwyższej liczby w ciągu 3 lat. Suma wypłaconych zarobków zmniejsza się o 2,3%. Wywołuje to ograniczenie obrotu pieniężnego, który spada z 1,8 miliardów dol. do 1,7 miliardów dol. Redyskonto spada o 58 milionów dol. (do 445 milj.), wywołując redukcje stawek bankowych.

W ciągu września 1927 r. stopy procentowe ośmiu Banków Związkowych zostają obniżone z 4% do 3½%. Stopa rynkowa również ulega podobnej redukcji.

Obniżenie stopy procentowej i oswobodzenie dużej ilości kapitałów wywołuje tendencję poszukiwania lokat na rynkach zagranicznych, gdzie stopy procentowe są korzystniejsze. Ruch ten wywołał

zwyżkę funta sterl., co w rezultacie odbija się przy zakupie surowców amerykańskich i wpłynie na dalszy import złota.

Stopa procentowa Banków Związkowych do czasu przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny światowej kształtowała się powyżej stawek rynkowych, następnie zaś głównie pod wpływem czynników rządowych spada poniżej, pozostając stale już w tym stosunku, przyczem rozpiętość obu stawek waha się w granicach od 1% do 3,9% zależnie od miejscowości.

Należy tu podkreślić, że wysokość stopy procentowej nie była jednakowa na całym obszarze Ameryki, różniąc się w zależności od charakteru danego okręgu. Inne warunki i potrzeby kredytowe istnieją w stanach centralnych, południowych i zachodnich, inne zaś na wschodzie. Pierwsze, o charakterze przeważnie rolniczym, zależne są od fluktuacji sezonowych, wymagając pomocy redyskontowej przed lub podczas zbiorów, przyczem portfele banków lokalnych składają się z papierów długoterminowych, wystawionych na stosunkowo małe sumy. Stany wschodnie, obejmujące ośrodki przemysłowe i finansowe, posiadają stały obrót i zapotrzebowanie kredytowe, podlegające w znacznie mniejszym stopniu wahaniom sezonowym.

Dlatego można przeprowadzić podział okręgów Banków Związkowych na udzielające kredytu i korzystające z kredytu. Do pierwszych należeć będą: New York, Boston, Filadelfja i Cleveland, do drugich: Richmond, Atlanta, Minneapolis, Kansas City i Dallas. Poczynając od 1921 r. stawki dyskontowe Banków Związkowych, udzielających kredytu, są wyższe od poszukujących kredytu (Cleveland 5,85%, Dallas 6,25%).

Głównym ośrodkiem kredytowym dla wnętrza kraju jest New York, który, będąc stacją rozdzielczą przy rozrachunkach pomiędzy poszczególnymi okręgami, ściągając poważne kapitały z wewnątrz kraju pod postacią depozytów rozrachunkowych, lub lokat krótkoterminowych, a z drugiej strony przeprowadza operacje kredytowe. Dlatego stopa procentowa w New Yorku zależna jest w dużej mierze od ruchu pieniężnego, wynikłego z tych transakcyj. To samo stosuje się do okręgu w Chicago, który prawie całkowicie podporządkowany jest zmianom sytuacji w okręgach rolniczych.

Ze względu na koncentrację operacyj kredytowych w tych dwóch ośrodkach, stopa procentowa ich podlega większym wahaniom, niż w innych okręgach.

W ostatnich latach uwidocznia się coraz silniejsza tendencja Zarządu Centralnego Banków Związkowych w Waszyngtonie do ujednolajnienia oficjalnej stopy procentowej na całym obszarze Ameryki. Zestawienie stawek dyskontowych poszczególnych okręgów z czasu wprowadzenia Banków Związkowych wykazuje, że wahały się one od 5% do 7%. W 1917 r. różnica ta zmniejszyła się do 4% — 4½%. Wyżej wspomniana różnorodność charakteru poszczególnych miejscowości stwarza poważne trudności w przeprowadzeniu polityki Zarządu Centralnego, która w końcu doprowadziła do wywołania ostrego konfliktu pomiędzy Zarządem i Bankiem Związkowym w Chicago.

Ze względu, że sprawa ta przybrała większy rozmiar i doskonale ilustruje rozbieżność stosunków, panujących w kołach finansowych Ameryki, ciekawem będzie zaznajomienie się z jej przebiegiem.

Na początku 1927 r. Zarząd Banków Związkowych zwrócił się z propozycją do Okręgowego Banku w Chicago z żądaniem, aby ten ostatni podjął inicjatywę w obniżeniu stopy procentowej. Zarząd Banku okręgowego odpowiedział odmownie. Inicjatywa przeszła do Banku w Kansas City, który pierwszy zredukował stopę z 4% na 3½% (lipiec). Wszystkie Banki Związkowe poszły za tym przykładem i ogólna stopa procentowa z wyjątkiem Chicago ustaliła się na poziomie 3½%.

Bank Okręgowy w Chicago stanął na stanowisku, że sytuacja w okręgach centralnych nie usprawiedliwia dalszej niżki, z drugiej zaś strony zakwestjonował prawo Zarządu Centralnego do wywierania presji na zmianę stopy, wbrew chęciom Banku Okręgowego.

Z punktu widzenia prawnego sprawa jest niejasna, gdyż odpowiedni punkt aktu o Bankach Związkowych jest niedość wyraźny. Prezes Zarządu Centralnego w Waszyngtonie p. Crissinger, nie chcąc dopuścić do wywołania dyskusji nad tą sprawą w Kongresie, opuścił zajmowane stanowisko. Ostatecznie Bank Okręgowy w Chicago narazie ustąpił i we wrześniu r. b. obniżył stopę procentową z 4% na 3½%. Sprawa ta jednak nie została przez to wyczerpana i znajdzie prawdopodobnie swoje echo w Kongresie.

Rozmiar i zaostrenie tego konfliktu należy tłumaczyć nie tyle względami natury formalnej, ile starciem się dwóch grup, które odgrywają decydującą rolę na terenie gospodarczym Stanów Zjednoczonych. Pierwszą z nich o charakterze wybitnie rolniczym i składającą się przeważnie z wielkich mas farmerskich reprezentuje Chicago; drugą, złożoną z wielkich instytucyj finansowych i obejmującą ośrodki

przemysłowe na wschodzie, przedstawia N. York. Pozornie interesy ich są sprzeczne, przynajmniej w pojęciu farmerów, którzy zarzucają bankom nowojorskim zbytne zainteresowanie się sprawami międzynarodowymi kosztem interesów farmerskich. Mniejszość Głównego Zarządu Banków Związkowych wychodzi z założenia, że wyższe stawki na zachodzie ułatwiają sytuację podczas zbiorów, ściągając potrzebne kapitały ze wschodu. Zniżka zaś wywoła tylko spekulację na rynku papierów wartościowych. Większość zaś, reprezentująca sfery bankowe ze wschodu, bardziej orjentująca się w przyczynach i skutkach międzynarodowego obiegu i operacji kredytowych, dowodzi, że koniecznym warunkiem wydajnej organizacji kredytowej jest znormalizowanie stopy procentowej na całym obszarze kraju, że ogólna zniżka stopy procentowej w Ameryce nie godzi bynajmniej w interesy farmerów, a odwrotnie idzie im na rękę.

Obniżenie stawek dyskontowych przez banki amerykańskie stwarza tani pieniądz dla państw zagranicznych, umożliwiając im przeprowadzenie większych zakupów zboża w Ameryce, co wpłynie na utrzymanie cen jego na obecnym poziomie. W przeciwnym razie, nie znajdując nabywcę, ceny te spadną, co będzie przyczyną bankructw gospodarstw farmerskich.

Banki w N. Yorku doskonale rozumieją dodatnie przyczyny stabilizacji walutowej państw europejskich dzięki pożyczkom amerykańskim. Stany Zjednoczone, stając się coraz bardziej krajem eksportowym, dbać muszą o stan finansowy swoich dłużników, jak również o rozszerzenie ich siły nabywczej. Będąc w posiadaniu połowy zapasów światowych złota monetarnego, muszą czuwać nad utrzymaniem jego ceny, gdyż wszelka zniżka odbije się na ich stanie finansowym.

Niestety argumenty te w większości nie są zrozumiałe dla okręgów rolniczych, zdala stojących od międzynarodowej polityki finansowej. Żyją one wyłącznie zainteresowaniami swego zawodu lokalnego. Stosunkowo niski poziom inteligencji kół farmerskich wykorzystywany jest przez prasę opozycyjną w stosunku do udzielania pożyczek europejskich, zaostrzając konflikt dwóch wielkich grup gospodarczych.

Powołanie prezesa Banku Związkowego w Minneapolis p. Roy A. Young'a, jako przedstawiciela żywiółów agrarnych do Zarządu Centralnego, jest krokiem, zmierzającym do nawiązania bliższego kontaktu pomiędzy sferami rolniczymi Ameryki i zagadnieniami międzynarodowej polityki finansowej.

Analizując techniczne przyczyny obecnego poziomu stopy procentowej, należy, poza już wymienionymi przyczynami w związku z pomocą dla farmerów, podkreślić najważniejszą, t. j. hipertrofię złota, która stale wpływa na kształtowanie się tendencji zniżkowej. W związku zaś z polityką finansową prawdopodobnie nie bez wpływu pozostała konferencja przedstawicieli banków emisyjnych Anglii, Francji i Niemiec, która odbyła się w New Yorku w sierpniu b. r. Należy również przypuszczać istnienie pewnej presji w kierunku zniżki ze strony rządu dla ułatwienia Ministerstwu Skarbu wykupienia obligacji rządowych.

Rozwój bankowości prywatnej.

Od czerwca 1926 r. w związku z ustaniem wahań walutowych i konsolidacją stosunków gospodarczych nastąpił decydujący zwrot w rozwoju bankowości, która z najwyższego stanu depresji w końcu grudnia 1925 r. dźwiga się coraz szybciej z upadku i wzmacnia swe stanowisko w rzędzie innych instytucji kredytowych.

Pozbywszy się niesolidnej i zbędnej konkurencji poinflacyjnych tworów bankowych, te banki, które się utrzymały, uzyskały daleko lepsze warunki pracy. Proces likwidacyjny banków był najsilniejszy w drugiej połowie 1925 r. W ciągu roku 1926 sieć prywatnych banków akcyjnych kredytu krótkoterminowego uległa następującej zmianie:

DATA	Liczba centrali bankowych	LICZBA POSIADANYCH ODDZIAŁÓW						
		Ogółem	w województwach					
			centralnych	wschodn.	zachod.	śląskim	połudn.	zagran.
1. I. 26 r.	82	259	107	20	40	32	45	15
1. I. 27 r.	71	218	93	14	32	26	42	11

Do chwili obecnej ilość centrali bankowych zmniejszyła się do 67-miu. Postępy likwidacyjne banków są więc dostatecznie daleko posunięte, jeżeli weźmie się pod uwagę, że w styczniu 1914 r. było w Polsce 111 centrali bankowych, posiadających 779 oddziałów.

Największe znaczenie w rzędzie instytucyj kredytowych posiadały prywatne banki akcyjne bezpośrednio przed załamaniem się waluty (lipiec 1925 r.). Znaczenia tego, mimo znacznych postępów w odbudowie wkładów i kredytów, banki prywatne dotychczas nie odzyskały, jak to wskazuje poniższe zestawienie:

D A T A	KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE			WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH		
	Ogółem w Polsce w milionach złotych ¹⁾	w prywatnych bankach akcyjnych		Ogółem w Polsce w milionach złotych ²⁾	w prywatnych bankach akcyjnych	
		w milionach złotych	w % ogólnej sumy kredytów		w milionach złotych	w % ogólnej sumy wkładów
30 VI. 1925 r.	990,7	438,0	44,2%	612,6	342,3	55,9%
31 XII. " "	1.028,1	407,3	39,6%	594,4	289,9	48,8%
30 VI. 1926 r.	1.139,5	429,0	37,6%	745,8	352,9	47,3%
31 XII. " "	1.367,0	540,9	39,6%	1.218,3	514,0	42,2%
30 VI. 1927 r.	1.718,6	685,0	39,9%	1.482,8	579,2	39,1%
Wzrost procent. stanu z czerwca 1917 r. w po- równaniu z czerwcem 1925 r.	+ 73,5%	+ 56,4%		+ 142,0%	+ 69,2%	

Wzrost kredytów ogółem był w ciągu dwóch ostatnich lat raczej nominalny, niż faktyczny, gdyż stan z czerwca 1925 r. dotyczy złotych w złocie równych frankowi złotemu. Natomiast wzrost wkładów był w połowie tylko nominalny, druga połowa wzrostu przedstawia się jako rezultat realnego wzmożenia się wartości kapitałów pieniężnych w Polsce. Tempo wzrostu wkładów w bankach publicznych, kasach oszczędności i spółdzielniach kredytowych, jakoteż kredytów w bankach publicznych było w tych instytucjach daleko szybsze, aniżeli w bankach prywatnych.

Główny Urząd Statystyczny dzieli ogół prywatnych banków akcyjnych na 3 grupy i na grupę filij banków zagranicznych. Jako kryterjum podziału banków na grupy wzięto stan ich kapitałów własnych w dniu 1 lipca 1925 r. Do pierwszej grupy zaliczono banki z kapitałem od 2,5 milj. złotych i wyżej, do drugiej banki z kapitałem od 1 milj. do 2,5 milj. złotych i do trzeciej grupy banki z kapitałem poniżej 1 milj. złotych. Dla zorientowania się, jak wielkie znaczenie posiadają poszczególne grupy bankowe, bierze się pod uwagę wysokość udzielonych przez nie kredytów i posiadanych wkładów w dniu 30. VI. 27 r.:

(W milionach złotych).

	Ilość banków	KREDYTY OGÓŁEM ³⁾		WKŁADY OGÓŁEM ⁴⁾	
		w milj. złotych	wzajemny stosunek %	w milj. złotych	wzajemny stosunek %
W bankach akcyjnych ogółem .	69	634,2	100,0%	568,3	100,0%
I grupa banków	17	389,8	57,0%	332,6	58,5%
II " "	11	91,6	13,4%	81,2	14,3%
III " "	30	107,0	15,6%	92,9	16,4%
Filje banków zagranicznych . .	11	95,8	14,0%	61,6	10,8%

Zestawienie wykazuje, iż pierwsza grupa banków koncentruje w sobie więcej, niż połowę wkładów i kredytów bankowych. Stosunkowo wielkie znaczenie wśród ogółu bankowości posiadają również filje banków zagranicznych.

¹⁾ W bankach państwowych, komunalnych i bankach prywatnych.

²⁾ " " " " " " " " w kasach oszczędności i w spółdzielniach kredytowych.

³⁾ Dyskonto z potrąceniem redyskonta, pożyczki terminowe i kredyty na rach. bieżących.

⁴⁾ Terminowe, bezterminowe i salda kredytowe na rach. bieżących.

BILANSE BANKÓW EMISYJNYCH.

(W milionach jednostek monetarnych).

BANKI	Polonia	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	St. Zjedn. \$	Różnica z bilans. z d. 2/IX	Anglia £	Różnica z bilans. z d. 1/IX	Niemcy M.	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Francja Fr. fr.	Różnica z bilans. z d. 1/IX	Belgia Fr. belg.	Różnica z bilans. z d. 1/IX	Włochy Litrow	Różnica z bilans. z d. 31/VII	Holandia Guld.	Różnica z bilans. z d. 5/IX	Szwajcaria Fr. szw.	Różnica z bilans. z d. 23/VIII
	Złoty																	
Złoto	329	+ 155	2.957	- 41	150	-	1.851	- 2	5.545	- 1	3.456	+ 165	1.173	+ 3	386	-	462	+ 29
Waluty i dewizy	441	+ 205	-	-	-	-	161	+ 4	56	-	2.266	- 20	1.638	+ 2	128	- 4	46	+ 14
Dyskonto	432	+ 24	402	+ 2	61	+ 19	2.802	+ 140	1.632	- 334	2.480	+ 85	4.639	- 461	159	+ 20	308	- 44
Obieg	929	+ 135	1.703	+ 27	137	- 1	4.230	+ 295	54.700	+ 1.434	10.059	+ 193	18.023	+ 179	854	+ 37	861	+ 77
Obce fundusze.	113	- 2	2.403	+ 62	101	+ 8	608	- 116	10.753	+ 56	254	- 19	3.422	+ 915	40	+ 14	101	- 40
Stopa dyskont.	8%		3 1/2%		4 1/2%		7%	+ 1%	5%		5%		7%		4 1/2%	+ 1%	3 1/2%	
Kred. na rzecz Państwa	25	-	-	-	11	-	-	-	24.850	+ 200	249	+ 45	4.227	-	12	+ 12	-	-
Pap. państwowe	-	-	511	+ 39	45	- 13	-	-	5.822	+ 45	2.000	-	-	-	-	-	-	-
Data bilansu . .	31/X		28/X		2/XI		31/X		27/X		3/XI		30/IX		31/X		31/X	
BANKI																		
	Szwecja Kor. szw.	Różnica z bilans. z d. 22/VIII	Dania Kor. d.	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Norwegia Kor. nor.	Różnica z bilans. z d. 30/VII	Austria Szwyl.	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Węgry Pengő	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Czechosłowacja Kor. cz.	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Jugosławia Dyn.	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Finia M. fin.	Różnica z bilans. z d. 31/VIII	Łotwa Latów	Różnica z bilans. z d. 7/IX
Złoto	231	+ 10	182	-	147	-	84	-	197	-	1.058	+ 2	88	-	320	- 2	24	-
Waluty i dewizy	151	+ 9	83	+ 20	31	+ 25	389	- 4	103	+ 13	2.151	+ 256	382	- 3	1.295	+ 200	48	+ 8
Dyskonto	196	- 21	50	- 22	96	- 2	83	- 30	329	+ 42	70	+ 27	1.300	+ 83	555	- 39	72	- 1
Obieg	473	+ 16	365	+ 22	325	- 6	953	+ 14	508	+ 36	6.914	- 301	5.793	+ 165	1.440	+ 26	32	+ 3
Obce fundusze.	113	- 6	19	-	97	-	30	- 17	20	+ 1	1.436	+ 645	799	- 154	207	+ 59	63	+ 18
Stopa dyskont.	4%		5%		4 1/2%		6 1/2%		6%		5%		6%		6 1/2%		7%	
Kred. na rzecz Państwa	-	-	-	-	-	-	173	-	115	-	5.123	- 55	2.000	-	12	-	-	-
Pap. państwowe	83	+ 11	-	-	32	- 20	-	-	-	-	-	-	966	-	111	- 1	-	-
Data bilansu . .	22/X		31/X		30/IX		31/X		31/X		23/X		31/X		22/X		2/XI	